

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของแบบการ เรียนที่พึงประสงค์ของ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง และหาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กับแบบการ เรียนที่ พึงประสงค์ และศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์แบบการ เรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษา พยาบาล โดยใช้ตัวอย่างประชากร 374 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เก็บ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 1 ชุด มี 3 ตอน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และพัฒนาตัดแปลง มาจากแบบสอบถามของกรรชาลีและไรซ์แมน ซึ่งแปลและเรียบเรียงไว้โดย ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ ค้นหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ วิเคราะห์หาค่า สัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปร เกณฑ์ และสร้างสมการพยากรณ์โดยการวิเคราะห์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ภูมิหลังของตัวอย่างประชากร

อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส และเกรดเฉลี่ย นักศึกษาพยาบาลที่เป็นตัวอย่างประชากร มีจำนวนทั้งสิ้น 374 คน โดยมีอายุระหว่าง 25-29 ปี สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 59.1 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 6-9 ปี สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 43.3 ตัวอย่างประชากรมีสถานภาพสมรสโสดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.5 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 2.50-2.99 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.6

2. การศึกษาตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัย 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

การศึกษาสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย พบว่า ตัวอย่างประชากรมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยโดยรวมในระดับเหมาะสมปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 เมื่อพิจารณาการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยรายด้าน พบว่า ตัวอย่างประชากรมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยอยู่ในระดับต่างกันดังนี้ การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อนและอาจารย์อยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 รองลงมา ได้แก่ การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 ขณะที่การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านหลักสูตรและด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง โดยการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 และการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54

3. การศึกษาแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง

3.1 การศึกษาแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่องในวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข พบว่า คะแนนแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 หมายความว่า ระดับของแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแข่งขันกับตนเองหรือระหว่างกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 ด้านการให้ความร่วมมือในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 และด้านการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31

3.2 การศึกษาแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่องโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส และเกรดเฉลี่ย

3.2.1 การศึกษาแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่องโดยรวม เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.38

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.28 ได้แก่ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 25-29 ปี เมื่อจำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 ได้แก่ กลุ่มที่มีประสิทธิภาพการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรสกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสคู่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 และเมื่อจำแนกตามเกรดเฉลี่ยพบว่า กลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.00-4.00 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.28 ซึ่งหมายถึงแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์โดยรวมเมื่อจำแนกตามอายุ ประสิทธิภาพการทำงาน สถานภาพสมรส และเกรดเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง

3.3.2 การศึกษาแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 ได้แก่ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 25-29 ปี เมื่อจำแนกตามประสิทธิภาพการทำงานกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 ได้แก่ กลุ่มที่มีประสิทธิภาพการทำงานระหว่าง 6-9 ปี เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรสกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กลุ่มที่มีสถานภาพสมรสโสดและหย่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 และเมื่อจำแนกตามเกรดเฉลี่ยพบว่า กลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.00-4.00 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 ซึ่งหมายถึงแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนเมื่อจำแนกตามอายุ กลุ่มที่มีอายุ 20-24 ปี มีแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่กลุ่มที่มีอายุ 25-29 ปี และ 30 ปีขึ้นไป และกลุ่มที่จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน สถานภาพสมรส และเกรดเฉลี่ย มีแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก

3.2.3 การศึกษาแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านการให้ความร่วมมือในชั้นเรียนของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 ได้แก่ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 25-29 ปี เมื่อจำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 ได้แก่ กลุ่มที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรสกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กลุ่มที่มีสถานภาพสมรสคู่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 และเมื่อจำแนกตามเกรดเฉลี่ยพบว่า

กลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.00-4.00 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40 ซึ่งหมายถึงแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านการให้ความร่วมมือในชั้นเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส และเกรดเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง

3.2.4 การศึกษาแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 ได้แก่ กลุ่มที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 ได้แก่ กลุ่มที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรสกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสคู่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 และเมื่อจำแนกตามเกรดเฉลี่ยพบว่า กลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ย 2.00-2.49, 2.50-2.99 และ 3.00-4.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.99 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29, 0.31 และ 0.30 ตามลำดับ ซึ่งหมายถึงแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระเมื่อจำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส และเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

3.2.5 การศึกษาแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านการแข่งขันกับตนเองหรือระหว่างกลุ่มของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 ได้แก่ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 25-29 ปี เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31 ได้แก่ กลุ่มที่มีประสบการณ์ระหว่าง 6-9 ปี เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรส กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสหม้าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 และเมื่อจำแนกตามเกรดเฉลี่ยพบว่า กลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.00-4.00 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 ซึ่งหมายถึงแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านการแข่งขันกับตนเองหรือระหว่างกลุ่ม เมื่อจำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส และเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานแวดล้อมในวิทยาลัยกับแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง

4.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับแบบการ เรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง พบว่า สภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ทุกด้าน อันได้แก่ ด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแบบการ เรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง ($r = .253, .273, .506$ และ $.283$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ ซึ่งเป็นการตอบสนองสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวคือ นักศึกษายาบาลที่มีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อม ในวิทยาลัยในระดับเหมาะสมมาก แบบการ เรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลจะมากขึ้น ด้วย

4.2 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรพยากรณ์ อันได้แก่ หลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า สภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันทางบวก โดยด้านหลักสูตรกับด้านอาจารย์ ด้านหลักสูตรกับด้าน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านอาจารย์กับด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ ทางบวกระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ ($r = .642, .589, .641$ ตาม ลำดับ) สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านหลักสูตรกับด้านเพื่อน ด้าน อาจารย์กับด้านเพื่อน และด้านเพื่อนกับด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ ($r = .345, .358, .430$ ตามลำดับ)

5. การศึกษาสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับแบบการ เรียนที่ พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง ในวิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข

5.1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า กลุ่มตัวพยากรณ์ที่สามารถ พยากรณ์แบบการ เรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ $.05$ ได้แก่ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อนและด้านอาจารย์ โดย ตัวพยากรณ์ทั้งสองสามารถร่วมกันพยากรณ์แบบการ เรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาล หลักสูตรต่อเนื่องได้ร้อยละ 26.60 ($R^2 = .2660$)

5.2 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างประชากรที่สามารถพยากรณ์แบบการ เรียน ที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลตามน้ำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์ของตัวพยากรณ์ที่มี ความสำคัญในการพยากรณ์แบบการ เรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อ เนื่อง พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกและมีความสำคัญลำดับแรกคือ สภาพแวดล้อมใน วิทยาลัยด้านเพื่อน ($Beta = .4684$) รองลงมาได้แก่ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้าน

อาจารย์ (Beta = .1056) จากความสัมพันธ์ทั้งหมดดังกล่าวจึงสามารถสร้างสมการพยากรณ์แบบการ เรียนที่พึ่งประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z = .468 \text{ PEERS} + .106 \text{ FACUL}$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาแบบการ เรียนที่พึ่งประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า แบบการ เรียนที่พึ่งประสงค์ของ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรายด้าน เรียงตาม ลำดับมากน้อยดังนี้ การแข่งขันกับตนเองหรือระหว่างกลุ่ม ($\bar{X} = 3.62$) การมีส่วนร่วมใน ชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.53$) การให้ความร่วมมือในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.51$) และการค้นคว้า ด้วยตนเองอย่างอิสระ ($\bar{X} = 2.99$) ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า

นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่องมีลักษณะการเรียนหลาย ๆ ด้าน มากน้อย แตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cranston and Barclay (1985) ที่พบว่า นักศึกษาจะชอบการ เรียนในแบบต่าง ๆ อยู่ในระดับต่าง ๆ กัน ไม่มีคนใดรับเอาแบบใดแบบหนึ่ง ไว้โดยเฉพาะ และจากผลการวิจัยที่พบว่าแบบการ เรียนที่พึ่งประสงค์ของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรต่อเนื่องทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่านักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง ยังมีวิธีการ เรียนโดยทั่วไปไม่เน้นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยเฉพาะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิธี การเรียนของผู้เรียนเป็นพฤติกรรมที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น โครงสร้าง ของหลักสูตร วิธีการจัดการเรียน หรือรูปแบบในการประเมินผล (มณีรัตน์ จรุงเดชากุล และคณะ, 2536) ที่อาจส่งผลกระตุ้นให้ผู้เรียนมีวิธีการเรียนที่เปลี่ยนไปได้ และเมื่อ พิจารณาแบบการ เรียนที่พึ่งประสงค์รายด้าน พบว่า ด้านการแข่งขันกับตนเองหรือระหว่าง กลุ่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งหมายถึงมีแบบการ เรียนที่พึ่งประสงค์ด้านการแข่งขันกับตนเองหรือ ระหว่างกลุ่มในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่องที่ได้เข้ามา ศึกษาต่อในการจัดการศึกษาแบบชั้นบันไดวิชาชีพพยาบาลนั้น เดิมจะเป็นพยาบาลเทคนิคมาก่อน และส่วนมากแล้วจะมีความรู้สึกกดดันจากความต่างระดับในสังคมวิชาชีพพยาบาล (จันทร์ โกลล,

2530) อีกทั้งในการสอบเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรดังกล่าวมีผู้สมัครสอบเป็นจำนวนมาก ขณะที่สถาบันการศึกษาหนึ่ง ๆ รับนักศึกษาได้ไม่มากนัก ดังนั้นเมื่อนักศึกษาสอบเข้ามาศึกษาต่อได้ จึงมีความมุ่งมั่นในการเรียน พยายามที่จะแข่งขันกับตนเองหรือระหว่างกลุ่ม เพื่อให้เพื่อนหรืออาจารย์รับรู้ว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของสังคม อยากให้คนอื่นเอาใจใส่และชมเชย อยากจะประสบความสำเร็จในการศึกษา ประกอบกับนักศึกษาส่วนใหญ่ห่างเหินจากการศึกษามานาน ตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 2) และมีอายุ 25 ปีขึ้นไป ทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน เช่น กลัวเรียนไม่ทัน คิดว่าตนแก่แล้ว (บุญสม นาวานุเคราะห์, 2531) ปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อให้นักศึกษาพยายามที่จะตั้งใจเรียนให้มากขึ้น นับว่าเป็นแบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ และเป็นที่ต้องการของสถาบันการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

และจากผลการวิจัยพบว่า แบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และด้านการให้ความร่วมมือในชั้นเรียนของนักศึกษายุทธศาสตร์ต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ ซึ่งหมายถึงนักศึกษายุทธศาสตร์ต่อเนื่องที่พึ่งประสงค์ ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนในระดับมาก และมีแบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ด้านการให้ความร่วมมือในชั้นเรียนในระดับปานกลาง ซึ่งนับได้ว่าสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุทธิดา สุขมงคล และคณะ 2535, ลักษณ์ มีนะนันท์ และรุจิเรศ ธนุรักษ์ 2528, และ กอบกาญจน์ ทรัพย์ประสิทธิ์ 2529 ที่พบว่า นักศึกษายุทธศาสตร์ต่อเนื่องชอบวิธีการเรียนแบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วม อยู่ในอันดับแรก ๆ ซึ่งลักษณะการเรียนเช่นนี้เป็นลักษณะการเรียนที่ดี เพราะการที่นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียน ตลอดจนมีกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน จะทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ การฝึกฝน การปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติต่อไป การที่นักศึกษายุทธศาสตร์ต่อเนื่องมีวิธีการเรียนในลักษณะดังกล่าว อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่พยาบาลวิชาชีพ จึงมีความอยากรู้อยากเห็นในทางวิชาการ ประกอบกับแต่ละคนต่างก็มีประสบการณ์ในการทำงานด้านพยาบาลมาก่อน ดังนั้นการเข้ามาเรียนในชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันกับเพื่อน และอาจารย์ ทำให้การเรียนนั้นสนุก น่าสนใจ เพราะประสบการณ์ที่สั่งสมมานั้นจะเป็นแหล่งทรัพยากรอันมหาศาลของการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่ได้แลกเปลี่ยนกับผู้อื่นจะขยายโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น และเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ ทำให้มีความหมายมากขึ้น (Knowles 1980, quoted in Nielson, 1992) อีกทั้งนักศึกษาผู้ใหญ่มาเรียนเพื่อจะนำความรู้ไปใช้ทันที ซึ่งจากการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ที่เน้นชุมชน พ.ศ. 2528 พบว่า เนื้อหารายวิชาในหลักสูตรสามารถ

นำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับความต้องการของสังคม (สุวาณี ชาครีย์วัฒน์, 2535) ดังนั้นการที่นักศึกษาตระหนักถึงคุณค่าในการเรียน ก็จะทำให้ยากที่จะเข้ามาเรียนในชั้นเรียน และมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน ๆ ให้มากที่สุด นอกจากนี้จากการศึกษาของ Waddell (1993) พบว่า นักศึกษาพยาบาลวัยผู้ใหญ่ที่เข้ามาศึกษาต่อในชั้นเรียน มีแรงจูงใจอย่างหนึ่งก็คือ ความต้องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ก็มีลักษณะส่งเสริมให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม เพราะผลการศึกษาพบว่าวิธีการสอนที่ใช้สอนส่วนใหญ่ ได้แก่ การบรรยาย การสาธิตและการประชุมปรึกษาการพยาบาล (อรุณ ตั้งยูวเรือง, 2533) มีการมอบหมายงานให้ไปทำเป็นรายงานกลุ่ม ประกอบกับหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ที่เน้นชุมชนต้องมีการจัดการศึกษาพยาบาลให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของชุมชนแต่ละแห่ง นักศึกษาต้องทำงานเป็นทีมและร่วมงานกับหน่วยอื่น ๆ ในชุมชนได้เป็นอย่างดี (วัฒนา วินิตวัฒนาคุณ, 2527) นับว่าแบบการเรียนที่พึงประสงค์ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และด้านการให้ความร่วมมือในชั้นเรียนจะช่วยฝึกฝนและเตรียมพร้อมนักศึกษาในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน รู้จักการทำงานเป็นทีม รู้จักบทบาทของตนเมื่ออยู่ในกลุ่ม ซึ่งเมื่อจบการศึกษาไปแล้วจะสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

สำหรับแบบการเรียนที่พึงประสงค์ด้านการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระนั้น ผลการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยในด้านอื่น ๆ แล้ว จะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งขัดแย้งกับมโนภาพแห่งตนของผู้ใหญ่ที่จะมองว่าตนเองสามารถช่วยตนเอง นำตนเองได้ รู้จักเหตุผล ตัดสินใจด้วยตนเอง (Knowles 1980, quoted in Nielson, 1992) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพฤติกรรมการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระนั้น ถูกกำหนดด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่องกลุ่มนี้อาจจะเคยมีประสบการณ์การเรียนในอดีตที่เน้นครูเป็นจุดศูนย์กลางในชั้นเรียน ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจะเป็นผู้กำหนดทั้งสิ้น ลักษณะเช่นนี้จึงส่งผลมายังวิธีการเรียนปัจจุบันที่ต้องการจะให้ครูบอกว่าการทำอะไร นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ที่เน้นชุมชนแล้วนั้น กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนจะเน้นไปที่กระบวนการกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการมุ่งเน้นการค้นคว้าด้วยตนเองจึงมีน้อย อีกทั้งอาจารย์ผู้ทำหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลได้ฝึกฝนการค้นคว้าด้วยตนเองน้อย จากการที่อาจารย์มุ่งเน้นการบรรยายในการสอนภาคทฤษฎี (อรุณ ตั้งยูวเรือง, 2533) การเรียนรู้

จึงเป็นเพียงแต่ครูเป็นผู้ให้ ขณะที่นักศึกษาเป็นผู้รับและไม่ต้องค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองเลย และการที่นักศึกษามีการค้นคว้าด้วยตนเองน้อย อาจเนื่องมาจากการที่ครูผู้สอนมิได้มอบหมายงานในลักษณะที่ส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเองมากพออีกประการหนึ่งด้วย ดังนั้นอาจารย์ทุกคนจึงควรตระหนักถึงสาเหตุดังกล่าวและพยายามส่งเสริมให้นักศึกษายาบาลได้มีการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระให้มากขึ้น เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นปัญหาเป็นฐาน มอบหมายให้ทำรายงานเกี่ยวกับกรณีศึกษาภายหลังจบบทเรียน เป็นต้น และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่าในช่วงที่ค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้เวลาทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับทางวิชาการ หรือช่วงว่างดังกล่าว ถูกนำมาใช้ในการสอนภาคทฤษฎีวิชาต่าง ๆ ซึ่งเหตุผลก็คือสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ไม่ทัน อีกทั้งนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่องส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด บางคนมีครอบครัวและบุตรในความดูแล ทำให้นักศึกษาต้องเดินทางกลับบ้านทุกอาทิตย์ เวลาสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองก็จะน้อยลง นอกจากนี้การที่นักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่องอยู่หอพักนอกวิทยาลัย ทำให้นักศึกษาไม่สะดวกในการมาค้นคว้าหาความรู้ที่ห้องสมุด และต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งในการเดินทางกลับที่พัก อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระน้อย ประกอบกับสถานที่ที่จะส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระ อันได้แก่ ห้องสมุดยังขาดเอกสารตำราค้นคว้า (อรุณ ตั้งยูเรือง, 2533) สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ คุณภาพไม่ดี เป็นต้น (ชาลี กาญจนรัตน์ และกัญญา ชื่นอารมณ, 2534) สาเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้นักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่องมีแบบการเรียนที่พึงประสงค์ด้านการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

นอกจากนี้จากผลการศึกษพบว่า นักศึกษายาบาลที่มีอายุและประสบการณ์การทำงานน้อยมีค่าเฉลี่ยของแบบการเรียนที่พึงประสงค์ในแต่ละด้านน้อยกว่านักศึกษาที่มีอายุและประสบการณ์การทำงานมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษายาบาลที่มีอายุและประสบการณ์น้อยยังไม่รู้จักวิธีการเรียนที่ถูกต้องในระดับอุดมศึกษา ขณะที่นักศึกษาที่มีอายุ และประสบการณ์มากมีวุฒิภาวะมากกว่า ทำให้มีความพร้อมที่จะเรียนมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย จากความแตกต่างทางด้านประสบการณ์ ผู้ที่มีประสบการณ์มากจะสามารถนำประสบการณ์มาช่วยในการเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะประสบการณ์เป็นแหล่งทรัพยากรที่มีค่ามหาศาลต่อการเรียนรู้ (เชียรศิริ วิวิธศิริ, 2527) อีกทั้งผู้ที่มีอายุมากมักจะคิดว่าตนเองแก่ สมองเริ่มช้า กลัวว่าจะเรียนไม่ทันเด็ก (บุญสม นาวานุเคราะห์, 2531) ทำให้สนใจที่จะเรียนรู้เนื้อหาวิชา มีความกระตือรือร้นและตั้งใจเรียนมากขึ้น และจากการศึกษาพบว่าผู้ที่มีเกรดเฉลี่ยสูงจะมีค่าเฉลี่ยของแบบ

การเรียนรู้ที่พึงประสงค์สูงกว่า ผู้ที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ ทั้งนี้เป็นเพราะว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนดี มักจะเป็นผู้ที่มีนิสัยและวิธีการในการเรียนที่ดีด้วย กล่าวคือ ตั้งใจเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนสูง สนใจค้นคว้าความรู้อยู่เสมอ เป็นต้น (นิยะดา ศรีจันทร์, 2531) ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจึงควรให้ความสนใจต่อนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่องที่มีอายุและประสบการณ์การทำงานน้อย รวมถึงผู้ที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตาม แม้แต่นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรต่อเนื่องจะมีแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้าน ก็ตาม แต่ก็อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพยาบาลจึงได้ควรตระหนัก และหาแนวทางในการที่จะส่งเสริมแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในทุก ๆ ด้าน ให้มากยิ่งขึ้น เช่น มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษา ให้เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตร ณาจารย์ หรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

การศึกษาสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า นักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง มีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษามีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อนอยู่ในระดับเหมาะสมมาก รองลงมาคือสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านอาจารย์ ส่วนสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านหลักสูตร และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยทั้ง 4 ด้าน กับแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง พบว่า สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .253, .273, .506$ และ $.283$ ตามลำดับ) นั่นคือ คะแนนสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย 4 ด้านที่เพิ่มขึ้น (สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยมีความเหมาะสมมาก) แบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลก็จะอยู่ในระดับมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ระเบียบวาทวิไล (2515) ว่า สภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษาเป็นแรงกระตุ้นให้นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ถ้าสภาพแวดล้อม

เหมาะสม มีบรรยากาศทางวิชาการดี ย่อมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน เข้ามาร่วมกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนไขว่คว้าหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยขณะกำลังศึกษา อยู่ตลอดเวลา การที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตัวเองจนถึงขีดความสามารถ ก็คือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมนั่นเอง (Pace and Stern 1958 อ้างใน ชูพันธ์ สมเกื้อ, 2523) เพราะผลกระทบต่อแบบการเรียนรู้แบบใดของผู้เรียนก็ตาม ได้แก่อสิ่งต่อไปนี้ สภาพแวดล้อม เช่น เสียง แสง อุณหภูมิ การจัดห้องเรียน สภาพทางอารมณ์ เช่น แรงจูงใจ ความรับผิดชอบ สภาพทางสังคม เช่น การชอบทำงานเป็นกลุ่ม และสภาพทางร่างกาย เช่น ความหิว ความต้องการการพักผ่อน เป็นต้น (Rita Dunn and Price, 1977) ดังนั้นสภาวะแวดล้อมทางการเรียนจึงนับว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

จากการศึกษาพบว่าสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ($r = .506$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่องมาจากภูมิลำเนาที่แตกต่างกัน เมื่อได้เข้ามาศึกษาด้วยกัน ทำให้มีความสนิทสนม ทำความรู้จักคุ้นเคยกัน ซึ่งกลุ่มเพื่อนนับได้ว่ามีประโยชน์ต่อนักศึกษายาบาลอย่างมาก เพราะนักศึกษาจะรับฟังคำแนะนำและรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ จากกลุ่มเพื่อนมากกว่า ทั้งนี้เพราะนักศึกษารู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน พูดภาษาเดียวกัน และมีส่วนในปัญหา ร่วมกัน (Mckay 1980 อ้างใน จรัสศรี เอี่ยมละออ, 2534) จากการที่นักศึกษามีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนนี้เอง จะส่งผลไปยังแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ เพราะนักศึกษากลุ่มนี้ตั้งใจมาศึกษาต่อเพื่อพัฒนาและยกระดับของตนเองให้เป็นพยาบาลวิชาชีพ ทำให้มีความขยัน และตั้งใจเรียน เมื่อเขาทั้งหลายได้มา มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน นักศึกษาภายในกลุ่มก็จะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมตามกลุ่มที่ตนเองคบหาอยู่ด้วย (Garbarino, 1985)

สำหรับสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านอาจารย์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง ($r = .273$) ทั้งนี้เพราะอาจารย์เป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นแบบ การเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนโดยตรง หน้าที่อย่างหนึ่งของผู้สอนก็คือ จะต้องสร้างโอกาส เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเปิดทางเลือกในกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นในทิศทางที่พึงประสงค์ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537) โดยผู้สอนจะต้องเข้าใจในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และ

ธรรมชาติของผู้เรียนผู้ใหญ่ เพราะจะทำให้เลือกใช้วิธีการสอน และเทคโนโลยีที่เหมาะสม จากการศึกษาของ Guild (1980) พบว่า วิธีการสอนของครูมีผลต่อวิธีการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Frank and Davis (1982) ที่พบว่านักศึกษามีการพัฒนาวิธีการเรียน เมื่อเปลี่ยนวิธีการสอน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอาจารย์ต่อแบบการเรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับแบบการเรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาล หลักสูตรต่อเนื่อง ($r = .283$) ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบัน ได้มีเทคโนโลยีทางการศึกษา เพิ่มขึ้นมากมาย มีผลต่อการสอนที่มีประสิทธิภาพดีขึ้น ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างสนุกสนาน มีความเข้าใจ สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้อย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกคิดแก้ปัญหา ลักษณะของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ขนาดของห้องเรียน ความพอเหมาะของแสง เสียง ล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น (จินตนา ยูนิพันธ์, 2527) นอกจากนี้ความร่วมมือของปัจจัยต่าง ๆ เช่น ระบบบริการของห้องสมุด ไลบรารีนักศึกษา ศูนย์เอกสาร ความพร้อมของแหล่งฝึกปฏิบัติ ล้วนส่งผลกระทบต่อแบบการเรียนที่พึงประสงค์ทั้งสิ้น กล่าวคือ ถ้าห้องเรียนเอื้ออำนวยต่อการจัดสภาพการเรียนการสอน เช่น สามารถจัดที่นั่งเป็นวงกลม เพื่อให้มีการอภิปรายของผู้เรียนทุกคน หรือโต๊ะ เก้าอี้ สะดวกต่อการย้าย ก็ย่อมส่งผลต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการร่วมมือ (ฝ่ายวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523) หรือการที่ห้องสมุดมีบริการที่ดี มีหนังสือค้นคว้าเพียงพอ ก็ย่อมดึงดูดให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง นับว่าเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้บริหารทางการศึกษายาบาลจึงควรมีการพัฒนาแหล่งประโยชน์ที่เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมการเรียนการสอนให้ทันต่อสภาพการณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

และจากผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านหลักสูตรมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับแบบการเรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลศาสตร์หลักสูตรต่อเนื่อง ($r = .253$) ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะหลักสูตรเน้นชุมชนนี้ เป็นการผสมผสานทฤษฎี การปฏิบัติและชุมชนเข้าด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างคนให้ทำงานเพื่อชุมชน พัฒนาสังคมให้ดีขึ้น และคนที่สร้างขึ้นนี้ควรเป็นคนที่ เป็นนักคิด นักเปลี่ยนแปลงรู้จักการแก้ปัญหา ไม่เพียงแต่ปัญหาในวิชาชีพเท่านั้น ต้องสามารถแก้ปัญหาของสังคม ปรับตัวให้สามารถทำงานได้ในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป (วิไลนา วินิตวัณคุณ, 2527) เมื่อ

ลักษณะของหลักสูตร เป็นเช่นนี้ก็ย่อมจะส่งผลต่อแบบการเรียนของนักศึกษาพยาบาล เพราะรูปแบบของหลักสูตรที่ยึดกิจกรรม และปัญหาของสังคมเป็นหลัก ก็ย่อมมีทิศทางที่จะต้องสร้างให้ผู้เรียนรู้จักทำงานเป็นทีม รู้จักค้นคว้าคิดค้นแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Newble and Clark (1986) ที่ทำการสำรวจหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาและวิธีการเรียนของนักศึกษาแพทย์หลักสูตรเดิมของโรงเรียนแพทย์ Adelaide กับนักศึกษาแพทย์ที่ใช้หลักสูตรแบบเน้นปัญหาเป็นฐานในโรงเรียนแพทย์ Newcastle ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาแพทย์ที่ใช้หลักสูตรแบบเน้นปัญหาเป็นฐาน มีวิธีการเรียนแบบลึก กล่าวคือชอบค้นคว้าด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ในขณะที่นักศึกษาแพทย์ที่เรียนในหลักสูตรเดิม มีวิธีการเรียนแบบตื้น คือ เรียนแบบท่องจำ ทำงานตามที่ครูมอบหมายหรือบอกเท่านั้น ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าแม้ว่าผู้เรียนจะมีวิธีการเรียนในแบบที่ชอบ แต่ก็จะต้องดัดแปลงให้เหมาะสมกับข้อกำหนดของหลักสูตร (Entwistle, 1981)

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ดังนั้นอาจารย์พยาบาลและผู้บริหารการศึกษายาบาลจึงควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยทั้ง 4 ด้าน ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารการศึกษายาบาลควรมีการวางแผนในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยอยู่เสมอ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกันของสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสิ้น โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านอาจารย์กับหลักสูตร และด้านอาจารย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .642$ และ $.641$ ตามลำดับ) ซึ่งการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูง (Multicollinearity) จะทำให้ประสิทธิภาพในการทำนายลดลงได้ (Polit and Hungler, 1983) สาเหตุอาจเกิดจากการที่ตัวแปรอิสระแต่ละตัวของสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย แม้จะแยกจากกันได้ชัดเจนก็จริง แต่กลับมีความสัมพันธ์กันสูง เพราะในความเป็นจริงหลักสูตรจะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้นำหลักสูตรไปใช้มากที่สุดก็คืออาจารย์นั่นเอง และจากการที่ตัวแปรอิสระด้านอาจารย์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับตัวแปรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เพราะอาจารย์เป็นผู้ที่ใช้สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีต่าง ๆ ถ้าอาจารย์มีการเลือกใช้สิ่งเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนก็ย่อมจะประเมินว่าสิ่งแวดล้อมทางกายภาพด้านนี้มี

ความเหมาะสมไปด้วย และจากการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูง ทำให้ส่งผลไปยังประสิทธิผลการทำนายลดลงนั้น วิธีการแก้ไขทางหนึ่งก็คือผู้วิจัยควรเก็บตัวอย่างประชากรให้มากขึ้น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และลัดดาวัลย์ รอดมณี, 2528)

3. ตัวพยากรณ์ที่สามารถอธิบายความผันแปรของแบบการเรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ตัวพยากรณ์ที่สามารถเข้าสมการพยากรณ์มี 2 ตัว คือ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อน และสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านอาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 26.60 จากข้อค้นพบที่ว่า สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อนสามารถอธิบายความแปรปรวนของแบบการเรียนที่พึงประสงค์ได้เป็นอันดับแรก ซึ่งอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 25.62 (R^2 Change = .2562) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์ทางบวกเมื่อพิจารณาน้ำหนักทิศทาง ($Beta = .4684$) แสดงว่าถ้าสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อนมีความเหมาะสมมาก มีแนวโน้มที่จะมีแบบการเรียนที่พึงประสงค์ดีมากร้อยละ 25.62 เนื่องจากเพื่อนมีอิทธิพลอย่างมากต่อนักศึกษา ไม่ว่าจะในด้านความเป็นอยู่ของชีวิตโดยทั่วไป หรือในการเรียนรู้ทางวิชาการ (เนียนา อ่างสันติกุล, 2522) กลุ่มเพื่อนที่มีบรรยากาศเป็นกันเอง เข้าอกเข้าใจกัน ช่วยเหลือกัน ผู้เรียนก็มีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ถ้านักศึกษาคบเพื่อนดีก็จะตั้งใจเรียน มีความขยันหมั่นเพียร และประสบความสำเร็จในการศึกษา (Garbarino, 1985)

เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านอาจารย์เข้าไปในขั้นตอนที่สอง สามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความแปรปรวนของแบบการเรียนที่พึงประสงค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้เป็นร้อยละ 26.60 ($R^2 = .2660$) เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง ($Beta = .1056$) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก แสดงว่าถ้าสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านอาจารย์มีความเหมาะสมมาก มีแนวโน้มที่จะมีแบบการเรียนที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นดีมาก ร้อยละ 00.98 (R^2 change = .0098) ทั้งนี้เพราะว่าอาจารย์เป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการจัดการเรียนการสอน เพราะนอกจากจะถ่ายทอดเนื้อหาวิชาแล้วยังสามารถส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนจากลักษณะการสอนที่ดี เช่น อาจารย์ที่สอนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็น สนับสนุนให้ค้นคว้าด้วยตนเองหรือยกย่องให้คำชมเชยเมื่อผู้เรียนตั้งใจเรียน (สุพิน บุญชูวงศ์, 2531) สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ส่งเสริมและสนับสนุนแบบการเรียนที่พึงประสงค์ทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Sutcliffe (1992) ที่พบว่า วิธีการสอนของครูมีอิทธิพลต่อทัศนคติของแต่ละวิชา โดยเฉพาะ

บรรยากาศการเรียนที่ผ่อนคลาย มีมิตรภาพ มีการช่วยเหลือระหว่างครูกับผู้เรียนจะทำให้ทัศนคติต่อวิชาดี และเมื่อนักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาเรียนแล้ว ก็ย่อมจะทำให้มีความสนใจที่จะเรียนรู้เนื้อหาอย่างจริงจัง อยากที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนกับอาจารย์และเพื่อน และสอดคล้องกับการศึกษาของ Frank and Davis (1982) พบว่า นักศึกษามีการพัฒนาวิธีการเรียนและผลการเรียนดีขึ้น เมื่อเปลี่ยนวิธีการสอนจะเห็นได้ว่า อาจารย์เป็นผู้มีอิทธิพลต่อผู้เรียนโดยตรง เพราะผู้เรียนได้เห็นอย่างประจักษ์แจ้ง เกิดการยอมรับ มีความชอบ มีความเชื่อถืออย่างสมเหตุสมผล ทำให้การเรียนรู้เป็นไปตามที่ปรารถนา ดังนั้นผู้สอนต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการทำวิจัย การนำผลวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน มีการพัฒนาความรู้ทางวิชาการ ทำความรู้จักและเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน มีการพัฒนาวิธีการสอน และการเลือกใช้เทคโนโลยีในการสอนอย่างเหมาะสม ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อการสอน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537)

จากที่กล่าวมาพบว่ามีตัวพยากรณ์ 2 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของแบบการเรียนที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่องได้มากกว่าตัวพยากรณ์ตัวใดตัวหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารการศึกษายาบาลจึงควรให้ความสนใจต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อนและด้านอาจารย์ กล่าวคือ ในสภาพแวดล้อมวิทยาลัยด้านเพื่อนควรมีการส่งเสริมสัมพันธ์กันที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อน จะช่วยส่งเสริมแบบการเรียนที่พึงประสงค์ เช่น การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกัน นอกเหนือจากทางด้านวิชาการ เพื่อส่งเสริมสัมพันธ์กันที่ดี และความสามัคคีระหว่างกัน การจัดกิจกรรมการใช้เพื่อนช่วยสอนเพื่อน (Peers Tutoring) โดยจัดอบรมนักศึกษายาบาลที่มีคุณสมบัติ เช่น เรียนเก่ง เพื่อน ๆ ยอมรับ เพื่อการติววิชาแก่เพื่อนที่เรียนอ่อน หรือการใช้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม โดยเพื่อน เพื่อช่วยนักศึกษาที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ อาจมีการจัดกิจกรรมการเรียนแบบคู่สัญญา เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีเพื่อนสนิทสำหรับปรึกษาทางวิชาการหรือด้านอื่น ๆ สำหรับในแง่ของสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านอาจารย์นั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาจารย์ในด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นต้น และสำหรับตัวอาจารย์ยาบาลเอง ก็ต้องมีการพัฒนาตนเองเสมอในแง่ของการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้ทันสมัย มีการทำวิจัยและนำผลวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน ตลอดจนพัฒนาวิธีการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้การวิจัยพบว่าตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ตัว สามารถพยากรณ์แบบการเรียน

ที่พึงประสงค์ได้โดยมีสัมประสิทธิ์พยากรณ์ร้อยละ 26.60 และยังมีส่วนที่เหลืออีก 73.40 % ซึ่งหมายความว่านอกจากตัวแปร 2 ตัว คือ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อนและด้านอาจารย์แล้ว น่าจะมีตัวแปรอื่นร่วมกันทำนายแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาล หลักสูตรต่อเนื่องในวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรม เสริมหลักสูตร การบริการวิชาการของวิทยาลัย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารการศึกษายาบาล ควรมีแนวทางสำหรับการพัฒนาสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อยู่เสมอ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าถ้าสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยทั้ง 4 ด้าน มีความเหมาะสมมาก แนวโน้มของแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาล หลักสูตรต่อเนื่องจะอยู่ในระดับมากตามไปด้วย

1.2 สถาบันการศึกษายาบาลทั้งของรัฐบาลและเอกชน ควรมีการให้ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกัน ได้แก่ การแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยระหว่างกัน เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิดีโอเทปทางการพยาบาล เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อช่วยสนับสนุน และส่งเสริมให้นักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง มีแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระในระดับดีมากต่อไป

1.3 วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ควรมีการจัดสถานที่เป็นสัดส่วนแก่นักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของนักศึกษายาบาล หรือส่งเสริมให้นักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่องได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่นอกเหนือจากการเรียนทางวิชาการ เนื่องจากจะมีผลทำให้นักศึกษายาบาลเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน หรือเพื่อนในหลักสูตรอื่น ๆ ทำให้สังคมของนักศึกษายาบาลกว้างขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อน สามารถทำนายแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่อง ได้ดีที่สุด

1.4 ในการจัดการเรียนการสอนนั้น อาจารย์พยาบาลควรพัฒนาวิธีการเรียนการสอนที่จะช่วยส่งเสริมแบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระ มีการเน้นรูปแบบการสอนที่ฝึกให้นักศึกษาค้นคว้าหาคำตอบและข้อความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนจะช่วยอำนวยความสะดวกและสะท้อนกลับถึงสถานะการเรียนรู้ของผู้เรียนในทันทีทันใด และมีการพัฒนารูปแบบวิธีการประเมินผล เช่น ประเมินผลในด้านการให้ความร่วมมือในชั้นเรียนของนักศึกษา เพื่อช่วยส่งเสริมแบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ด้านการให้ความร่วมมือในชั้นเรียน เป็นต้น

1.5 อาจารย์พยาบาลควรมีการพัฒนาวิธีการสอนของตนเองอยู่เสมอ เช่น วิธีการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษามีแบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ มีการเลือกใช้เทคโนโลยีการสอนใหม่ ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านอาจารย์สามารถทำนายแบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ของนักศึกษายาบาล หลักสูตรต่อเนื่องได้รองจากสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาแบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ของนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่องในสังกัดอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษายาบาลหลักสูตรต่อเนื่องในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.2 ควรเก็บข้อมูลประจักษ์สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยของสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนต่อแบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ของนักศึกษายาบาล

2.3 ควรทำการศึกษาตัวแปรที่คาดว่าจะรับผลจากแบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ ได้แก่ ความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ความตั้งใจที่จะประกอบวิชาชีพพยาบาล เป็นต้น

2.4 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับแบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ของนักศึกษายาบาลเป็นระยะ ๆ เช่น ทุก 2 ปี ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ผลวิจัยที่ค้นพบจึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงไป ยกตัวอย่างเช่น ตัวแปรที่ไม่สามารถทำนายแบบการเรียนรู้ที่พึ่งประสงค์ ในผลวิจัยนี้อาจจะสามารถทำนายได้ในอนาคตเมื่อมีความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้น เป็นต้น